

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Sekretarz Stanu
Urszula Sara Zielińska

DSA-WPE.050.10.2024.EMD
3317284.13130466.10593490
Warszawa, 23-08-2024

Pan Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację **K10INT4081 Pana Posła Krzakały w sprawie w sprawie sytuacji w firmie RAFAKO SA oraz w całej branży energetycznej w związku z procesem transformacji**, uprzejmie przedstawiam poniższe wyjaśnienia, przygotowane we współpracy z Ministerstwem Aktywów Państwowych (MAP).

Ad 1. Jakie są największe wyzwania, przed którymi stoi Polska w kontekście transformacji energetycznej i zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego?

Ważnym wyzwaniem – a jednocześnie szansą – pozostaje dekarbonizacja gospodarki. Polska kontynuuje swe starania o skuteczną redukcję emisji gazów cieplarnianych we wszystkich sektorach gospodarki (zarówno w ETS, ale również w non-ETS), tak aby docelowo koszty i skutki emisji nie stanowiły obciążenia dla gospodarki. Ponadto priorytetem pozostaje poprawa jakości powietrza w Polsce.

Ogromnym wyzwaniem i przestrzenią do działania są dalsze zmiany w dekarbonizacji ciepłownictwa, zarówno systemowego, jak indywidualnego. Popularność, jaką zyskały programy wsparcia wymiany starych pieców czy termomodernizacji budynków oraz wsparcie ciepłownictwa systemowego wskazują na trafność tych inicjatyw oraz na to, jak ważne są one dla społeczeństwa.

Kolejnym istotnym zadaniem jest rozwój infrastruktury sieciowej dostosowanej do przyrostu mocy z OZE i nowych funkcjonalności (inteligentne liczniki, dwukierunkowość, automatyzacja, itp.). Równolegle priorytetem pozostaje rozwijanie narzędzi do optymalizacji wykorzystania dostępnych mocy przyłączeniowych do sieci (magazynowanie energii, instalacje hybrydowe, cable pooling i linia bezpośrednia).

Ogromne znaczenie dla rządu ma także ochrona gospodarstw domowych przed ubóstwem energetycznym m.in. poprzez działania mające na celu generowanie oszczędności energii poprzez termomodernizację i renowację budynków.

W tym dynamicznie rozwijającym się procesie mogą pojawić się także wyzwania o charakterze regulacyjnym, czy administracyjno-proceduralnym m.in. długotrwałość procesu w zakresie wydawania decyzji administracyjnych. W tym obszarze również prowadzone są działania MKiŚ, mające na celu usprawnienie procedur i skrócenie terminów, które szerzej opisano w odpowiedzi na pyt. 6.

Wśród głównych wyzwań dla transformacji energetycznej w Polsce należy również wymienić dostępność środków inwestycyjnych. Skala kosztów związana z budową nowego, zeroemisyjnego systemu gospodarczego, wymaga współdziałania administracji, kapitału prywatnego, publicznego i instytucji finansowych.

Ad 2. Jakie są plany Ministerstw dotyczące udziału firm polskich i zagranicznych w transformacji energetycznej? *(odpowiedź udzielona we współpracy z MAP)*

Transformacja energetyki w kierunku zeroemisyjności jest priorytetem polskiej gospodarki. Równoległe z transformacją należy zadbać o zapewnienie bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej i akceptowalne ceny dla odbiorców.

Transformacja jest również w niektórych obszarach wyzwaniem dla przedsiębiorstw energetycznych w zakresie planowania swojego rozwoju i zapewnienia finansowania na inwestycje w obniżenie emisyjności prowadzonej działalności. Proces transformacji sektora energetycznego jest procesem kapitałochłonnym, jest więc wspierany przez wiele programów z funduszy europejskich i krajowych w ramach pomocy publicznej na podstawie rozporządzenia GBER - rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu ze zmianami (tekst jednolity z dnia 01.07.2023r.). Jednak z pomocy z tych programów nie mogą korzystać przedsiębiorstwa znajdujące się w trudnej sytuacji w rozumieniu rozporządzenia GBER (art. 1 ust. 4; art. 2 pkt 18). Dla firm z sektora energetycznego (nie będących w trudnej sytuacji), na realizację projektów inwestycyjnych w ramach transformacji energetycznej, są obecnie dostępne lub są przygotowywane do uruchomienia następujące fundusze i programy:

- Fundusz Modernizacyjny - fundusz dysponującymi środkami pochodzącymi ze sprzedaży uprawnień do emisji CO₂ - obecnie przedsiębiorstwa z sektora energetycznego wykorzystują te środki głównie na rozbudowę sieci dystrybucji energii elektrycznej, wytwarzanie energii w wysokosprawnej kogeneracji oraz wytwarzanie energii z odnawialnych źródeł energii;
- Program „Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027” (FEnIKS) - planowane jest uruchomienie naborów na projekty modernizacji sieci ciepłowniczych w efektywnych systemach ciepłowniczych;
- Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) - w jego ramach planowane są dwa duże fundusze pożyczkowe: Fundusz Wsparcia Energetyki oraz Fundusz na rzecz Morskiej Energetyki Wiatrowej;
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (środki krajowe) - planowane jest ponowne uruchomienie programu Energia Plus;
- Programy regionalne 2021-2027 funduszy europejskich, zarządzane przez marszałków województw.

Ponadto Minister Aktywów Państwowych, wykonując uprawnienia z akcji spółek z sektora elektroenergetycznego z udziałem Skarbu Państwa, w należyty sposób monitoruje sytuację ekonomiczno-finansową spółek. Decyzje właścicielskie dot. podziału zysku i przeznaczenia jego określonej części na wypłatę dywidendy są podejmowane zgodnie z zasadami ładu korporacyjnego, przy uwzględnieniu szeregu czynników ekonomicznych oddziałujących na spółki i ich otoczenie, oraz z uwzględnieniem, w jakim stopniu zysk jest efektem działań podejmowanych przez spółkę, a w jakim koniunktury rynkowej.

Na decyzję Walnego Zgromadzenia o podziale zysku netto na poszczególne cele mają w szczególności wpływ realizowane plany strategiczne i programy inwestycyjne, w tym inwestycje innowacyjne oraz rozwojowe, jak również inne uwarunkowania stanowiące o zasadności i wysokości dywidendy, w tym zawarte w przepisach Kodeksu Spółek Handlowych. Należy zauważyć, iż Walne Zgromadzenie może również odstąpić od poboru dywidendy w całości lub w części w uzasadnionym przypadku, w szczególności, gdy organy spółki wnioskuje o przeznaczenie całości lub części zysku netto na kapitał zapasowy

ze wskazaniem na konkretne projekty i zadania wynikające z przyjętej przez Radę Nadzorczą strategii rozwoju i przypadające zgodnie z tą strategią na kolejny rok obrotowy. Decyzje w sprawie dywidendy zawsze podejmowane są po przeprowadzeniu wnikliwych analiz sytuacji poszczególnych spółek tak, aby skutki tych decyzji nie miały negatywnego wpływu ani na możliwości finansowe, ani na realizację planów inwestycyjnych.

Niezbędne jest również zapewnienie udziału firm polskich, ale i zagranicznych, w transformacji energetycznej. Z tego względu strategiczne inwestycje, a dokładniej postępowania przetargowe na wybór generalnych wykonawców lub wykonawców, są realizowane w trybie konkurencyjnym w oparciu o Prawo zamówień publicznych. Taka formuła przetargowa zapewnia równe szanse dla oferentów zarówno tych krajowych jak i zagranicznych. Dodatkowo należy podkreślić, że w zakresie inwestycji wielkoskalowych, częstym rozwiązaniem jest tworzenie konsorcjów między wykonawcami krajowymi, a wykonawcami zagranicznymi, którzy dostarczają technologię i ich wspólny udział w przetargach. Ponadto należy pamiętać, że jeżeli w ramach przetargu na wybór generalnego wykonawcy zostanie wyłoniona firma zagraniczna, to w przypadku inwestycji wielkoskalowych o istotnym udziale prac budowlanych, firmy krajowe są zatrudniane jako firmy podwykonawcze.

Niezwykle ważna jest także współpraca z innymi krajami w zakresie wymiany technologii i know-how dotyczących odnawialnych źródeł energii oraz efektywności energetycznej. Spółki aktywnie poszukują innowacyjnych rozwiązań technologicznych zarówno w ramach projektów wewnętrznych, jak i z udziałem partnerów biznesowych oraz środowiska naukowego. Realizują projekty inwestycyjne poprzez współpracę z różnymi partnerami, zarówno krajowymi, jak i międzynarodowymi. W ramach tych projektów korzystają z nowoczesnych technologii i innowacyjnych rozwiązań, które są wynikiem współpracy z dostawcami technologii oraz instytucjami badawczymi.

Ad 3. Czy Ministerstwo przewiduje konkretne programy finansowe lub inne formy wsparcia dla firm z sektora energetycznego, które borykają się z trudnościami finansowymi?

Rozwój energetyki zeroemisyjnej oparty jest w dużej mierze na projektach, które są realizowane przez przedsiębiorstwa. Żaden z oferowanych programów wsparcia nie jest adresowany bezpośrednio dla przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej. Trudna sytuacja finansowa może być poważną przeszkodą w otrzymaniu wsparcia przez dany podmiot, ponieważ przepisy regulujące udzielanie pomocy publicznej często uniemożliwiają finansowanie podmiotów znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej w rozumieniu ww. zasad i przepisów (vide ww. rozporządzenie GBER).

Najważniejszymi źródłami z budżetu UE w ramach bieżącej perspektywy finansowej (2021-2027), przyczyniającymi się do realizacji rozwoju energetyki w Polsce są: środki polityki spójności (m.in. w ramach programów: FEnIKS, FEPW), Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności) oraz Fundusz Modernizacyjny (służący modernizacji sektora energii w państwach o największych wyzwaniach związanych z realizacją unijnych celów redukcji emisji CO₂, zasilany ze sprzedaży uprawnień do emisji CO₂ z unijnej puli). Warto podkreślić, że w obecnej perspektywie finansowej przedsiębiorcy w Polsce mogą liczyć na niespotykaną dotąd skalę środków finansowych UE na wsparcie przedsięwzięć energetycznych.

- **Wsparcie przedsiębiorstw z sektora energetycznego w zakresie Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS)**

Na realizację inwestycji w obszarze energetyki w ramach programu FENIKS przewidziano łącznie ponad 6 mld euro. Przedsiębiorcy będą wspierani w ramach działania 1.1 w zakresie dotyczącym efektywności energetycznej w średnich i dużych przedsiębiorstwach, w całym działaniu 2.1 dotyczącym infrastruktury ciepłowniczej, w działaniu 2.2 dotyczącym rozwoju OZE, a także w całym działaniu 2.3 dotyczącym infrastruktury energetycznej.

W zakresie działania *FENX.02.01 Infrastruktura ciepłownicza* (alokacja: 1 183 mln euro z EFRR, która w całości dedykowana jest dla przedsiębiorców) wsparcie przedsiębiorstw przeznaczone jest na rozwój skojarzonej produkcji energii elektrycznej i ciepła w procesie wysokosprawnej kogeneracji (trigeneracji – dla chłodu) oraz rozwoju systemów ciepłowniczych i chłodniczych, w tym magazynów energii elektrycznej/ciepłej, przyczyniających się do integracji energii z OZE. Ponadto, wspierana będzie modernizacja już istniejącej sieci w kierunku poprawy efektywności energetycznej oraz realizacja projektów związanych z rozwojem systemów ciepłowniczych.

W ramach działania *FENX.02.02 Rozwój OZE* (alokacja: 538 mln euro z EFRR, z czego ok. 338 mln euro dla przedsiębiorców) wsparcie przedsiębiorstw przeznaczone na realizację projektów w zakresie: instalacji do produkcji energii elektrycznej, ciepła oraz wytwarzania paliw alternatywnych z OZE, wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci, instalacji do wytwarzania biometanu wraz z niezbędną infrastrukturą do wprowadzania biometanu do sieci gazowych.

W ramach działania *FENX.02.03 Infrastruktura energetyczna* (alokacja: 1 822 mln euro z EFRR, która w całości przeznaczona dla przedsiębiorców) wsparcie dedykowane jest na rozwój inteligentnych systemów elektroenergetycznych. Wspierana będzie budowa, rozbudowa lub modernizacja linii elektroenergetycznych na wszystkich poziomach napięć, stacji elektroenergetycznych, jak i projektów zawierających oba ww. komponenty. Celem działania jest również rozwój inteligentnych systemów gazowych. Wspierane będą inwestycje związane z: budową, rozbudową, przebudową, zmianą przeznaczenia, przekształceniem lub modernizacją sieci przesyłowych i dystrybucyjnych gazu. Inwestycje te będą technicznie przyszłościowe („future-proof”) tzn. uwzględniające przygotowanie sieci do wprowadzenia do systemu gazów odnawialnych i niskoemisyjnych, takich jak np. wodór, biometan, gaz syntezowy.

Uzupełniająco do oferty innych programów wsparcia efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach, w ramach działania *FENX.01.01 Efektywność energetyczna* zaplanowano alokację 40 mln euro przeznaczoną na modernizację energetyczną budynków zakładowych, podniesienie efektywności energetycznej procesów wytwórczych, zwiększenie efektywności energetycznej systemów obiegu mediów w zakładzie, ciągów transportowych i zwiększenie efektywności energetycznej systemów pomocniczych.

➤ **Wsparcie przedsiębiorstw z sektora energetycznego w zakresie Programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 (FEPW)**

W ramach programu FEPW przewidziano dofinansowanie celu szczegółowego *Rozwój inteligentnych systemów i sieci energetycznych oraz systemów magazynowania energii poza transeuropejską siecią energetyczną (TEN-E)* w zakresie działania FEPW.02.01 *Dystrybucja energii* (alokacja: 120 mln euro z EFRR w całości przeznaczona dla przedsiębiorców).

Wsparcie obejmuje rozwój inteligentnych sieci elektroenergetycznych (systemów dystrybucyjnych) w celu zwiększenia możliwości przyłączenia OZE a także zwiększenia

stabilności dostaw energii do odbiorców oraz ograniczenia strat w dystrybucji energii elektrycznej do odbiorców.

➤ **Wsparcie przedsiębiorstw w obszarze energetyki w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności**

Przedsiębiorcy mogą skorzystać również ze środków w ramach KPO na wsparcie przedsięwzięć z sektora energii w ramach inwestycji, za które odpowiada MKiŚ:

- B1.1.1 *Inwestycje w źródła ciepła (chłodu) w systemach ciepłowniczych* (alokacja 300 mln euro).
W ramach inwestycji wspierane są projekty polegające na zastosowaniu instalacji niskoemisyjnych i OZE. Wspierane będą instalacje wykorzystujące do produkcji ciepła: energię ze źródeł odnawialnych, paliwa gazowe w kogeneracji z wyłączeniem paliw węglowych, pompy ciepła i źródła geotermalne oraz inne, zgodne z zasadą DNSH (Do No Significant Harm – nie czyni poważnych szkód), technologie pozwalające na zastępowanie paliwa węglowego w ciepłownictwie systemowym.
- B2.1.1 *Inwestycje w technologie wodorowe, wytwarzanie, magazynowanie i transport wodoru* (alokacja 800 mln euro).
Inwestycja obejmuje w szczególności scentralizowane i rozproszone systemy wytwarzania, magazynowania, transportu niskoemisyjnego, w tym odnawialnego wodoru z wykorzystaniem sieci przesyłowej i dystrybucyjnej, jak i innych form transportu, a następnie wykorzystanie go jako produktu końcowego (transport, przemysł, ciepłownictwo i energetyka zawodowa, przemysłowa i rozproszona w układach wytwarzania energii elektrycznej) oraz jako substratu w procesach przemysłowych, w tym w ramach wodorowych magazynów energii, do wytwarzania syntetycznych paliw i nośników energii. Wsparcie otrzymają wyłącznie inwestycje w produkcję wodoru odnawialnego bądź niskoemisyjnego z wykorzystaniem technologii wychwytu dwutlenku węgla.
- G 1.2.3 *Rozwój sieci przesyłowych, inteligentna infrastruktura elektroenergetyczna* (alokacja 600 mln euro).
Inwestycje obejmują rozbudowę przesyłowych sieci elektroenergetycznych na terenie Polski służących do wyprowadzenia mocy z OZE, w tym z morskich farm wiatrowych oraz utworzenie centrum danych na rynku energii elektrycznej.
- G 1.2.4 *Budowa lub modernizacja sieci dystrybucyjnych energii elektrycznej na obszarach wiejskich w celu umożliwienia przyłączenia nowych odnawialnych źródeł energii* (alokacja 972 mln euro)
Celem tej inwestycji jest wsparcie budowy, modernizacji i cyfryzacji sieci dystrybucyjnych energii elektrycznej na obszarach wiejskich w celu umożliwienia przyłączenia nowych odnawialnych źródeł energii na tych obszarach.
- E3.1.1 *Instrument wsparcia dla gospodarki niskoemisyjnej* (alokacja ponad 1 113 mln euro)
W ramach inwestycji wspierane będą kapitałowo przedsięwzięcia inwestycyjne przedsiębiorstw (w tym MŚP i mid-caps) związane z rozwojem w Polsce przemysłu dla rozwiązań nisko i zeroemisyjnych w zakresie zrównoważonej mobilności i energii, w tym:
  - instalacje przemysłowe nastawione na produkcję urządzeń służących budowie zeroemisyjnych środków transportu (pojazdy zasilane energią elektryczną, wodorem lub innymi paliwami z OZE i części dla tych pojazdów);

- instalacje przemysłowe oraz innowacyjne rozwiązania nastawione na produkcję zeroemisyjnych źródeł energii (np. OZE) i urządzeń do magazynowania energii (np. baterie) oraz części dla ww. produktów.
  - Powyższe rodzaje przedsięwzięć inwestycyjnych będą obejmowały procesy badawcze i innowacyjne, transfer technologii i współpracę między przedsiębiorstwami, koncentrujące się na gospodarce niskoemisyjnej, odporności i przystosowaniu się do zmiany klimatu.
- G3.1.4 Wsparcie krajowego systemu energetycznego (Fundusz wsparcia energetyki) – alokacja 16 mld euro
Działanie to obejmuje inwestycje publiczne w określony instrument – Fundusz Wsparcia Energetyki – w celu zachęcenia do realizacji inwestycji prywatnych oraz poprawy dostępu do finansowania w tych sektorach polskiej gospodarki, które bezpośrednio ponoszą koszty transformacji energetycznej, w tym przedsiębiorstwom realizującym inwestycje w zakresie wytwarzania, magazynowania lub dystrybucji energii z OZE.

➤ **Wsparcie przedsiębiorstw z sektora energetycznego w zakresie Funduszu Modernizacyjnego (FM)**

Polska jest największym beneficjentem FM spośród wszystkich krajów nim objętych. Łączna alokacja środków dla Polski przy obecnych cenach pozwoleń na emisję wynosi ponad 50 mld PLN. Należy jednak podkreślić, że ww. ceny podlegają znacznym wahaniom, co przekłada się na końcowy budżet FM.

W ramach FM realizowane są programy priorytetowe (PP) służące finansowaniu inwestycji mających na celu modernizację krajowego systemu energetycznego oraz poprawę efektywności energetycznej. Do chwili obecnej przez Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) zatwierdzone zostało 19 programów priorytetowych. Uruchomiono 18 z nich, a kolejne są w opracowaniu przez Operatora FM – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) w porozumieniu z Ministerstwem Klimatu i Środowiska. Następne propozycje PP zostaną przedłożone do EBI już we wrześniu 2024 r. Spośród zatwierdzonych 19 programów, na szczególną uwagę zasługują 4 dedykowane sektorowi przemysłu:

- **Kogeneracja dla Energetyki i Przemysłu (okres wdrażania 2021-2030, wsparcie z FM – 444 mln zł)**
Celem programu jest modernizacja, budowa nowych źródeł kogeneracyjnych oraz promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji dla przemysłu. Program przyczyni się do uzyskania dodatkowej zdolności wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji. Spowoduje zmniejszenie emisji CO₂ oraz zmniejszenie zużycia energii pierwotnej.
- **Kogeneracja dla Energetyki i Przemysłu (cz.2 okres wdrażania 2024-2030, wsparcie z FM – 334 mln zł)**
Celem programu jest wsparcie inwestycji dotyczących budowy lub/i przebudowy jednostek wytwórczych o łącznej mocy zainstalowanej nie mniejszej niż 0,5 MW, pracujących w warunkach wysokosprawnej kogeneracji.
- **Przemysł energochłonny – OZE (okres wdrażania 2022-2030, wsparcie z FM – 173 mln zł)**
Celem programu jest zmniejszenie emisyjności energochłonnych branż polskiego przemysłu poprzez zwiększenie wytwarzania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii. Programem będą objęte inwestycje dotyczące budowy lub przebudowy jednostek wytwórczych energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii wraz z magazynem energii, bądź podłączeniem ich do sieci zakładowej i/lub dystrybucyjnej/ przesyłowej.

- **Przemysł energochłonny - poprawa efektywności energetycznej okres wdrażania 2022-2023, wsparcie z FM – 93,35 mln zł**

Celem programu jest poprawa efektywności energetycznej w przemyśle energochłonnym, objętym unijnym systemem handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS). Program dedykowany jest inwestycjom służącym poprawie efektywności energetycznej, z wyłączeniem inwestycji termo-modernizacyjnych i remontowych.

Do niniejszej kategorii realizowanych inwestycji zalicza się przede wszystkim:

- budowa instalacji do odzysku ciepła technologicznego i wykorzystania go w dalszym ciągu technologicznym;
- podnoszenie efektywności energetycznej, w wyniku której następuje ograniczenie zużycia energii elektrycznej pobieranej z sieci KSE, w tym budowa informatycznych systemów nadzoru nad zużyciem, produkcją i magazynowaniem energii z funkcją optymalizacji zarządzania.

Innym działaniem służącym zwiększaniu możliwości inwestycyjnych w sektorze elektroenergetyki jest rynek mocy, wprowadzony ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o rynku mocy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2131). Jest to mechanizm wystarczalności zasobów i jego głównym zadaniem jest zwiększenie możliwości zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej w Krajowym Systemie Elektroenergetycznym.

Mechanizm ten zapewnia możliwość wynagradzania jednostek wytwórczych oraz innych uczestników rynku (np. odpowiedź odbioru (DSR), magazyny energii) za ich dostępność i zapewnienie przez nich dostaw energii elektrycznej do systemu elektroenergetycznego w przypadku przewidywanych problemów z pokryciem zapotrzebowania na energię elektryczną i moc w systemie w czasie tzw. okresu przywołania na rynku mocy.

Działanie mechanizmu jest jednak znacząco szersze: jednostki rynku mocy uzyskują wsparcie finansowe po wygraniu aukcji mocy na podstawie zawartych umów mocowych i otrzymując wynagrodzenie za pozostawanie w gotowości do dostaw energii elektrycznej przez określony w umowie mocowej czas i pod warunkiem realizacji ustalonych w umowie obowiązków. Mechanizm rynku mocy finansuje zarówno nowe jednostki wytwórcze, jak i modernizację tych istniejących, a także rozwój magazynów energii i DSR tak istotnych w zapewnianiu elastyczności systemu elektroenergetycznego. Mechanizm rynku mocy jest też narzędziem do dekarbonizacji sektora elektroenergetycznego, ponieważ od 1.07.2025 r. jedynie jednostki emitujące poniżej 550 kg CO₂/MWh mogą posiadać zobowiązania lub otrzymywać płatności w ramach rynku mocy (z zachowaniem praw nabytych dla umów dotychczas zawartych). Dzięki rynkowi mocy, jednostki wytwórcze, magazyny i DSR mogą otrzymywać wynagrodzenie za gotowość do pracy, zaś ceny rynku energii elektrycznej dla odbiorców końcowych są stabilne, więc odbiorcy końcowi, w tym ci prowadzący działalność gospodarczą, mogą się rozwijać.

Ad 4. Jakie kroki są podejmowane w celu zapewnienia, aby polskie spółki energetyczne miały odpowiednie wsparcie technologiczne i finansowe w procesie transformacji energetycznej?

Odpowiedź udzielona w ramach pytań 2 i 3.

Ad 5. Czy istnieją plany nawiązania współpracy z instytucjami międzynarodowymi, które mogą wesprzeć Polskę w transformacji energetycznej?

Polskie plany transformacji energetycznej w dużej mierze wynikają i są zgodne z uzgodnionymi pomiędzy krajami członkowskimi celami energetyczno-politycznymi Unii Europejskiej. Z tego punktu widzenia, Ministerstwo Klimatu i Środowiska bierze aktywny udział w negocjacjach i działaniach prowadzonych na forum Unii Europejskiej i angażuje się w dyskusje na temat kolejnych polityk i celów UE. Przedstawiciele MKiŚ regularnie uczestniczą m.in. w posiedzeniach m.in. Rady UE ds. Transportu, Telekomunikacji i Energii (w formacie Energia),

posiedzeniach Grupy Roboczej Rady UE ds. Energii (WP ENER) oraz Komitetu Stałych Przedstawicieli (COREPER I). Regularnie, w zależności od potrzeb, odbywają się również spotkania reprezentantów MKiŚ z przedstawicielami Komisji Europejskiej (Dyrekcja Generalna ds. Energii, ds. Środowiska oraz ds. Działań w dziedzinie Klimatu) na różnych szczeblach reprezentacji.

W kontekście zaangażowania MKiŚ w dyskusję nt. transformacji na forum UE w ostatnich miesiącach warto wymienić m.in.:

- Uczestnictwo w przygotowaniu tekstu *Konkluzji w sprawie rozwoju zrównoważonych sieci elektroenergetycznych*, które są kluczowym elementem skutecznej transformacji elektroenergetycznej. Konkluzje zostały przyjęte na posiedzeniu Rady UE ds. Energii w dniu 30 maja 2024 r. i obejmowały m.in. przepisy dotyczące planowania rozwoju sieci, realizacji projektów hybrydowych offshore czy połączeń transgranicznych. W konkluzjach uwzględniono również mające znaczenie dla transformacji odniesienia do unijnych celów dekarbonizacji oraz doprecyzowano zapisy dot. problemu przeciążenia sieci (network congestion). Polska w czasie dyskusji podnosiła także konieczność zapewnienia odpowiedniego finansowania i poszukiwania jego nowych źródeł.
- Prace nad wdrażaniem planu RePower EU, którego celem jest odejście od importu paliw kopalnych z Rosji. Oprócz dywersyfikacji łańcuchów dostaw, realizacja planu ma się także przyczynić m.in. do poprawy efektywności energetycznej oraz zwiększenia produkcji czystej energii (będącej podstawą transformacji).
- Wdrażanie przepisów *Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/2413 z dnia 18 października 2023 r. zmieniającej Dyrektywę (UE) 2018/2001, rozporządzenie (UE) 2018/1999 i Dyrektywę 98/70/WE w zakresie promowania energii ze źródeł odnawialnych oraz uchylająca Dyrektywę (UE) 2015/652* (tzw. RED III), która powinna przyspieszyć rozwój OZE w PL, w tym również w sektorach takich jak przemysł czy transport.

Okazją do jeszcze bardziej wzmocnionej współpracy z UE w obszarze transformacji energetycznej będzie sprawowanie przez Polskę prezydencji w Radzie UE w pierwszej połowie 2025 roku. Wśród priorytetów PL w tym okresie będą m.in. 1) zeroemisyjna transformacja dla silnej i konkurencyjnej gospodarki, 2) transformacja energetyczna jako narzędzie dla wzmocnienia bezpieczeństwa UE, 3) inwestycje, innowacje i zielony przemysł dla budowy konkurencyjności europejskiej gospodarki, 4) lepsza gospodarka wodorowa.

W ramach współpracy pozaunijnej, warto wymienić zaangażowanie Min. Klimatu i Środowiska we współpracę z Międzynarodową Agencją Energii przy przygotowaniu konkluzji ws. sprawiedliwej i skupionej na ludziach transformacji energetycznej (People-Centred Clean Energy Transitions: Designing for Fairness), zawierających zestaw sugestii i dobrych praktyk w procesach wdrażania transformacji na całym świecie. Polska, jako jeden z zaledwie kilku krajów europejski, została zaproszona do zespołu przygotowującego raport i konkluzje w tej sprawie, które powinny zostać przyjęte jesienią 2024 r., następnie opublikowane i promowane podczas szczytów G20 w Brazylii (październik 2024 br.) oraz COP29 w Azerbejdżanie (listopad 2024 r.).

Ad 6. Jakie działania są podejmowane, aby zwiększyć udział odnawialnych źródeł energii w polskim miksie energetycznym, i w jaki sposób będą w ten proces włączane polskie firmy i spółki państwowe?

Ministerstwo Klimatu i Środowiska podejmuje działania na rzecz transformacji energetycznej, poprzez zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w polskim miksie energetycznym. W obecnych warunkach niezwykle ważne jest zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i przyspieszenie tempa transformacji sektora energetycznego w kierunku OZE, poprzez zapewnienie środków na inwestycje w zieloną energetykę. Źródła odnawialne to nie tylko szansa na obniżenie emisji GHG oraz rachunków za energię i ciepło, ale także nowe miejsca pracy w nowoczesnej gospodarce zasilanej przez wykwalifikowanych i wykształconych pracowników. Ma to na celu zbudowanie w Polsce nowych gałęzi przemysłów, które będą konkurencyjne globalnie.

W związku z powyższym niezwykle ważny jest dobór odpowiedniego miksu energetycznego, w którym jest miejsce dla wszystkich technologii OZE: energii słonecznej, wiatrowej, a także tej z biogazu, biometanu, biomasy i wodoru. Każda z nich cechuje się odmienną charakterystyką pracy oraz ma inne zalety i wady. Tylko ich odpowiednie połączenie pozwoli osiągnąć zarówno stabilność działania systemu elektroenergetycznego jak i tanią, zieloną energię dla gospodarki.

W celu zapewnienia odpowiedniej dynamiki rozwoju rozproszonych źródeł OZE wdrożono szereg mechanizmów wspierających powstawanie nowych instalacji i utrzymanie istniejących. Należy wśród nich wymienić m.in.:

- Aukcje OZE – najważniejszy mechanizm wsparcia dla nowych inwestycji. Funkcjonuje od 2016 r., natomiast w pełnym wymiarze od 2017 r. Łącznie w aukcjach przeprowadzonych w latach 2016-2022 zakontraktowano ok. 12,2 GW nowych mocy, w tym ponad 6,7 GW w fotowoltaice i ponad 5,3 GW w wietrze na lądzie. Część z nich już powstała, a pozostałe zostaną wybudowane w najbliższych latach. Nowelizacja ustawy o OZE z 17 września 2021 r. m.in. przedłużyła możliwość wejścia do aukcyjnego systemu wsparcia dla OZE do 2027. W wyniku aukcji w latach 2024-2027 przewiduje się, że powstaną instalacje OZE o mocy ponad 11 GW.
- System taryf FIT i FIP dla mniejszych wytwórców OZE do 1 MW – wprowadzone zostały po raz pierwszy ustawą z 7 czerwca 2018 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw. Przewidziane są dla instalacji biogazowych i wodnych o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej nie większej niż 1 MW. System taryf gwarantowanych (FIT) przeznaczony jest dla instalacji OZE o łącznej mocy zainstalowanej nie większej niż 500 kW, natomiast system dopłat do ceny rynkowej (FIP) dla instalacji o łącznej mocy zainstalowanej nie mniejszej niż 500 kW i nie większej niż 1 MW. Nowelizacja ustawy o OZE z 17 września 2021 r. wydłużyła możliwość korzystania z FIT/FIP maksymalnie do 30 czerwca 2047 r.
- Wsparcie dla morskiej energetyki wiatrowej – ustawa z 17 grudnia 2020 r. o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych wprowadziła odrębny system wsparcia oparty na wypróbowanej w polskich realiach gospodarczych koncepcji dwustronnego kontraktu różnicowego (ang. contract for difference, CfD). W pierwszej fazie systemu, która zakończyła się z dniem 30 czerwca 2021 r., dla morskich farm wiatrowych o łącznej mocy zainstalowanej 5,9 GW przyznane zostało wsparcie w drodze decyzji administracyjnej. Instalacje te powstaną w okresie 2026-2030. Natomiast w kolejnych latach wsparcie w postaci kontraktu CFD przydzielonego w drodze formuły konkurencyjnej – aukcje, otrzyma nawet 12 GW projektów offshore wind.

W efekcie od 2007 r. moc zainstalowana w OZE wzrosła z 1,3 GW do ok. 29,9 GW na koniec maja 2024 r. Należy podkreślić, że Ministerstwo Klimatu i Środowiska na bieżąco

monitoruje i analizuje stan wykorzystania OZE w kluczowych sektorach gospodarki jak elektroenergetyka, ciepłownictwo i chłodnictwo, a także transport, oraz pracuje nad dostosowaniem projektowanych i wdrażanych działań do panujących warunków geopolitycznych, ekonomicznych oraz społecznych. Polskie firmy - także spółki z udziałem Skarbu Państwa - aktywnie włączają się w proces transformacji energetycznej poprzez inwestycje w zeroemisyjne źródła wytwórcze, jak fotowoltaika czy lądowe i morskie farmy wiatrowe, które mają kluczowe znaczenie dla wzmocnienia bezpieczeństwa i suwerenności energetycznej, a także stanowią ważny impuls do rozwoju gospodarczego Polski.

W szczególności należy wskazać na sektor morskiej energetyki wiatrowej, jako przykład budowania nowej gałęzi polskiej gospodarki. Już dzisiaj wiele polskich firm bierze udział w realizacji projektów morskich farm wiatrowych na świecie. MKiŚ jest w stałym dialogu z inwestorami realizującymi takie projekty w polskich obszarach morskich. Ustawa o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych wprowadziła dwa obowiązki dla wytwórców, mające stymulować rozwój lokalnego łańcucha dostaw. Po pierwsze, wytwórcy zobowiązani zostali do przedstawiania w procesie wnioskowania o przyznanie prawa do pokrycia ujemnego salda w I fazie systemu wsparcia lub w prekwalfikacji do aukcji, planu łańcucha dostaw materiałów i usług w procesie budowy i eksploatacji morskiej farmy wiatrowej, uwzględniającego stan zaawansowania prac przy budowie morskiej farmy wiatrowej na dzień sporządzenia tego planu. W dalszej kolejności, wytwórcy mają obowiązek składania sprawozdań z realizacji planu.

Wytwórcy mają również obowiązek przeprowadzić dialog techniczny z zainteresowanymi uczestnikami rynku (potencjalnymi dostawcami i wykonawcami) przed przedłożeniem Prezesowi URE zaktualizowanego planu łańcucha dostaw materiałów i usług.

Plany i sprawozdania przedstawiane są w celach informacyjnych i mają w zamierzeniu ustawodawcy pełnić, wraz z obowiązkowym dialogiem technicznym, funkcję stymulacyjną, umożliwiając branżom związanym z budową i eksploatacją morskich farm wiatrowych lub branżom pokrewnym (np. stoczniowej) przygotowanie się do współpracy z wytwórcami, zamierzającymi rozwijać morskie farmy wiatrowe na Bałtyku.

Usprawnienie przepływu informacji pomiędzy potencjalnymi zleceniodawcami a potencjalnymi wykonawcami czy dostawcami przyczyni się do zwiększenia konkurencyjności polskiej gospodarki w tym sektorze, z uwagi na umożliwienie transferu know-how. W ramach planu wytwórcy są zobowiązani, m. in. do wskazania podejmowanych działań w zakresie badań, rozwoju innowacyjności, zwiększania konkurencji pomiędzy potencjalnymi dostawcami, etc.

Ważnym elementem działań podejmowanych przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska jest zapewnienie odpowiedniego otoczenia legislacyjnego stwarzającego warunki do dalszego dynamicznego i zrównoważonego rozwoju OZE. W tym kontekście ministerstwo przygotowało projekt nowelizacji ustawy o odnawialnych źródłach energii (numer z wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów: UD41), który obecnie znajduje się na etapie analizy uwag zgłoszonych w trakcie konsultacji publicznych. Jednym z głównych kierunków interwencji legislacyjnej jest skrócenie terminu trwania procedur dla instalacji i projektów dla wybranych źródeł wytwarzania energii odnawialnej, ze szczególnym uwzględnieniem montowanych na budynkach instalacji odnawialnego źródła energii wykorzystujących do wytwarzania energii energię promieniowania słonecznego i położonych na tym samym terenie magazynów energii elektrycznej, pomp ciepła, urządzeń i instalacji niezbędnych do przyłączenia do sieci danej instalacji OZE oraz remontu, odbudowy, przebudowy, nadbudowy lub rozbudowy instalacji OZE.

Zmiany obejmą skrócenie terminu wydania decyzji o pozwoleniu na budowę w przedmiocie robót budowlanych, warunków przyłączenia do sieci elektroenergetycznej oraz ciepłowniczej, koncesji na wytwarzanie energii elektrycznej lub koncesji na wytwarzanie ciepła, decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz wpisu do rejestru wytwórców wykonujących działalność gospodarczą w małej instalacji w zakresie małych instalacji.

Ze szczegółami projektowanych rozwiązań można zapoznać się na stronach Rządowego Centrum Legislacji po linkiem: <https://legislacja.gov.pl/projekt/12385801>.

Ponadto MKiŚ prowadzi zaawansowane prace nad nowelizacją ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (numer z wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów: UD89), której celem jest ułatwienie i przyspieszenie inwestycji w lądowe farmy wiatrowe. Projekt zakłada m.in. wprowadzenie minimalnej odległości elektrowni wiatrowych od zabudowań na poziomie 500 m, co pozwoli w znaczący sposób zwiększyć udział energii wiatrowej w miksie energetycznym. W trzecim kwartale 2024 r. projekt zostanie skierowany do konsultacji publicznych.

W celu zwiększenia wykorzystania potencjału OZE w Polsce obecnie trwają też prace nad implementacją dyrektywy RED III, w zakresie dalszego ograniczania barier, a także ustalenie obszarów przyspieszonego rozwoju OZE. Należy podkreślić, że rozwiązania zawarte w Dyrektywie RED III, w tym dotyczące wyznaczenia stref przyspieszonego rozwoju OZE, mają złożony oraz interdyscyplinarny charakter, a w niektórych momentach stanowią obszary zupełnie nowe dla obecnego systemu prawa w Polsce. Ich implementacja będzie wymagać uzyskania konsensusu z przedstawicielami organizacji branżowych oraz administracji, co jest procesem długotrwałym.

Warto również wskazać, że wraz z dalszym dynamicznym rozwojem energetyki rozproszonej, w tym prosumenckiej, niezbędne jest znalezienie rozwiązań umożliwiających zapewnienie warunków do stałego zwiększania potencjału generacji ze źródeł rozproszonych przy jednoczesnym zagwarantowaniu bezpieczeństwa pracy sieci elektroenergetycznych.

Najbardziej skutecznym sposobem zwiększania potencjału przyłączenia rozproszonych źródeł odnawialnych w perspektywie długoterminowej jest właściwa przebudowa i modernizacja sieci dystrybucyjnej, wsparcie rozwoju magazynów energii oraz wykorzystywanie istniejących zdolności przyłączeniowych poprzez wykorzystanie takich narzędzi jak np. cable-pooling., który pozwoli na zwiększenie mocy zainstalowanej w OZE o 5-15 GW unikając generowania kosztów dla obywateli, gdyż koszty infrastruktury sieciowej ostatecznie przekładają się na koszt energii, który ponoszą obywatele bezpośrednio w rachunkach za energię elektryczną lub pośrednio w cenach towarów i usług.

Równie istotne jest wsparcie rozwoju technologii magazynowania energii (potrzeba stabilizacji sieci elektroenergetycznych, dostarczania rezerwy mocy do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego, ekwiwalent rozbudowy sieci przez jej odroczenie w czasie, zapewnienie mocy i pojemności dla ładowania pojazdów elektrycznych, redukcji cen energii dla odbiorców końcowych). Dlatego Ministerstwo Klimatu i Środowiska podejmuje zdecydowane działania na rzecz rozwoju magazynowania energii w ramach programów realizowanych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej takich jak Mój Prąd, Energia dla Wsi czy też jest zakładane w planowanym programie Moja Elektrownia Wiatrowa. Należy zaznaczyć, że Ministerstwo Klimatu i Środowiska wspólnie

z Ministerstwem Rozwoju i Technologii oraz Ministerstwem Finansów podjęto prace nad uwzględnieniem w ramach ulgi termomodernizacyjnej inwestycji w magazyny energii. Wsparciem objęty jest również rozwój energetyki prosumenckiej, szczególnie w ramach wspomnianych programów realizowanych przez NFOŚiGW, jak również ustawy system rozliczeń nadwyżek energii wytwarzanej w mikroinstalacjach prosumenckich w oparciu o opusty (rozliczenie ilościowe) oraz tzw. net-billing (rozliczenie wartościowe). W efekcie w Polsce do sieci dystrybucyjnych przyłączonych jest ponad 1,4 mln mikroinstalacji prosumenckich.

Ad 7. Czy Polska współpracuje z innymi krajami w zakresie wymiany technologii i know-how dotyczących OZE i efektywności energetycznej?

W odniesieniu do współpracy międzynarodowej związanej z rozwojem sektora energii Polska aktywnie uczestniczy w pracach różnych gremiów oraz platform współpracy na szczeblu międzynarodowym. Są to zarówno inicjatywy związane z polityką energetyczną, jak i dotyczące poszczególnych tematów branżowych. Polska bierze m.in. udział w inicjatywach Komisji Europejskiej oraz Międzynarodowej Agencji Energetycznej, które mają na celu wymianę najlepszych praktyk oraz doświadczeń z realizacji polityk, w tym wdrażania dyrektyw oraz mechanizmów regulacyjnych. Nie istnieją aktualnie formalne ramy współpracy na poziomie UE, które bezpośrednio regulowałyby wspólne działania państw członkowskich w zakresie wymiany technologii w zakresie efektywności energetycznej.

Z wyrazami szacunku

Urszula Zielińska
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ - podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Pani Rita Kameduła-Tomaszewska, Dyrektor Departamentu Spraw Parlamentarnych w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów